

LA TARTRANA

RECULL DE COSES NOSTRES

butlletí de règim interior del
CENTRE D'ESTUDIS D'ALTAFULLA

ANY VI 2^{ona} època. Altafulla, setembre del 1984

núm. 29

D.L.T. 1900-1983. Imprimeix: ARTYPLAN Tarragona

NIT DE PASQUA FLORIDA

Be, això dic jo, que temps era temps; temps de caramellaires, si més no. Nit flairant de la Pasqua florida, bo i fent recapte amb la guarnida cistella dringant per les finestres i balcons del poble. Mentre, les cançons falagueres —flama i ressò de nostra terra gemada— alegren l'ambient de la nit serena. On més d'una fadrineta posarà a la cistella algun dineret... un tortell de confitura, o be de cabell d'àngel, ves a saber, tot depèn d'un capriciós pensament.

DOS MOTS

A la TARTRANA que vàrem dedicar a l'Orfeó Nous Rebrots us déiem que properament en sortiria una sobre l'estrena de la sardana «A Sant Antoni d'Altafulla», esdevinguda el 1973.

Posats en contacte amb l'autor de la llera, Oleguer Solé, la qüestió es desvià per altres camins, car començà a relatar-nos records de quan ell tenia sis o set anys, els quals vàrem creure que calia salvar perquè hom conegués com festejaven els caramellaires la seva alegria després de la cantada.

Oleguer Solé, pescador i poeta, de 75 anys, estretament vinculat a Altafulla per vincles familiars, però resident a Torredembarra des de ben jove, desgrana els records d'aquells temps (anys 1915, aproximadament) de forma poètica, i no ens parla, ni gota ni gens, de la seva sardana. Però no importa, l'estrena fou emocionant com qualsevulla altra, amb discursos i parlaments, i amb alegria i nervis per part de tots. De totes formes, volem deixar constància d'aquesta sardana, car no sabem que s'hagi publicat enlloc.

Agraïm també la col·laboració del mestre Albert Sanahuja, de Valls, en fer-nos arribar la partitura.

Tot això, hom s'ho afigura amb un deix d'imatge juvençà. Mentre que això n'és present, l'àvia d'alguna que altra casa del veïnat hi complaurà com cada any, per no perdre la tradició. Que ja d'antuvi festejà, ans d'ésser mare dels seus fills. Així, doncs, avui com ahir... Aportar-hi ametlles, figues seques, fins i tot ous frescos de gallina casolana. O un capó. Si això és joia, i a la vegada nostàlgia de meditació, l'esperit volarà a través del temps de la Mariacastanya, on l'àvia, per uns moments, retornà. En el goig d'un passat present!, sense futur de juvenesa —indiscutiblement; però reviurà aquell possible «flirt», o fidel amor, o qui diu, altra coqueteria. Ella, l'àvia, també fou jove, en els seus dies...

Avui, amb un any més... fidel a la tradició, dempeus darrera la finestra, dona gràcies al Cel, per gaudir encara amb bon ull de tot allò que li és plaent. Pensem per un instant si l'àvia té dret o no a renovar-se. Una d'elles, no recordo quina, ho havia sentit a dir, havia brodat la Senyera dels Caramellaires del poble. En tancar la finestra, mira encara de mig gairell el veïnat —munió de gent i cantaires disposats—, ull i orella atents a la batuta del mestre que dirigeix. En aquell interval, irromp un cant, el Cant de la Senyera (lloat sia Déu!) i l'ensenyà flamejant aplega els homes de Pau i de bona voluntat, com un cant més a la vida i l'amor.

Ah!, temps era temps, bo i pensant en el que ens evoca el tarannà dels nostres avantpassats.

Antany, l'assaig de caramelles es feia, tots els anys, a la sala de la Violeta. L'endemà de Pasqua, diem-ne amb regust de caramella i alguna veu afònica, mentre el veïnat dictaminava els pro i els contra de si les cançons d'enguany eren les millors o no, la colla de caramellaires es preparava per a un bon dinar, quasi tot producte de la cistella. El que faltava, es comprava: arròs, conill, cabrit, vedella, etc., amb tot el seu saborós condiment.

El ranxo es feia a la mateixa sala de la Violeta. El foc per a coure, era allà fora, al final de la sala a mà dreta, sortint per una porta més aviat estreta que duia a un terreny pròxim. Si el bon temps hi acompanyava, tots a una s'aplegaven de bon matí al lloc denominat racó de Senna, al final de la plata, cara llevant, direcció el Fortí, i es recorria tot el vorejar del roquer fins el Canyadell, inclosa la cova de l'Isidrot. Es pot ben creure que en aquest tros de roquejar, sotaiguet hi havia més que suficient per omplir un cove de grandària normal de musclos, barretets i crancs peluts, els més gustosos del roqueram, per fer-ne, de tot això, un arròs com per

a llepar-s'hi el bigoti, i per la mateixa mà, el porró, tragué ve, tragué va, que és vi de ca Porgueres.

(passa a la pàg. 60)

Vísca al teu filla — d'un glòries pas

sat — ja mai pas-sat — bella terra de lle-

genda — d'harmonia i lliber tat — Ses del cim de la mon-

tanya — Sant Antoni glòries — te l'as quant per tota o-

fer ta — fet del cesar fet a mar Teala rà tra la

ra — Quant fa joia la cam pa na — Te

na re pic tan a gra-dós — Dami sela do-

memes les mans — tots per un imper tots — Nostre

sans el futur far so ta el cel blau que ens fira i us en via d'ale-

quia - la la la

qui a qui a Nos les de guerra mor com un glop de malhercia - que fa co

la la la

les galtes - en dol cor de nostre cors

tra la ra - tra la ra - re fi la ta -

no ra re fi la la fa - drina en amo - rada el mi - jo for ga la at

del contra pas for la mi rada - i ombres que tot i se tant. - Al re dos de la ma

tança - Sant An to ni glori - os - tot es per fims i els cas la -

glori os

tegan tot es joia tot a mor - tra la ra tra la ra

tot es jo - ia - tot a mor

tot a mor si tot a mor.

Per aquell temps hi havia un bon home al poble, que vivia al carrer de Dalt, anomenat Marquet, que tenia una filla que es deia Emília. Doncs be, referent a aquest suculent àpat, diria en Marquet:

Ven acá, vinito tinto,
hijo de la cepa tuerta;
tu, que quieres meterte,
yo, que te abro la puerta.

Tot això, amb un clima de bona cordialitat (Cal entendre, també, que aleshores, a la vora de la mar, s'hi desconeixia encara l'esquer de l'atraient biquini). Tant era així per tot el vorejar del roquer, que gairebé no era freqüentat per altra gent que no fossin els pescadors. Això feia que el comestible mol·lusc marí, molt menys perseguit, hi cresqués amb abundància. Avui, potser, hi ha qui preferix menys musclos i més «soleil» de biquini. En fi, platja i roquer s'han convertit en comú espai d'esbargiment; l'estiu, el «beau-coup» de... despampanant folklore.

Be, tot aquest clima de convivència social, diria com un adéu-siau i salut! caramellaires, fins l'any vinent! Queda, però per dir, que era costum, deprés de consumir el bon àpat, recórrer els diversos cellers del poble. Arribats a la plaça de ca Robert (l'actual Placeta), era punt i parada obligada dels rondaires caramellistes; hi havia un celler molt recomanant, el de ca Gatell, actualment ca Baldrich.

Ve't aquí, que em contava l'avi Oleguer, que fent gatzara de bóta en bóta, fent el clàssic tastet «ah!, quin vinet!, renoi, aquest encara més» com qui diu sense adonar-se, s'arribà a la bóta del recó, la més desitjable (era una bóta de fusta vella, quelcom flairós a teranyina i vi premsat). Quan ja agrupats en el racó gairebé tots, uns més que altres, potser mig calents d'orelles, s'encetà l'últim i desitjat tast d'aquell sojorn (que s'ha fet història). És a dir, començà l'un quan l'altre el deixava, i el que feia tres, va escopir a terra, amb un mal regust d'aigua avinagrada. Els hi havien jugat una bona passada. Imagineu-vos la gatzara que s'armà, i més encara entre els que no havien fet la degustació. En aquell comiat tot concloué satisfactòriament amb un adoll de franca rialla.

Temps era temps. Ells, els nostres avis, eren gent madura, savien com gastar una broma i a qui gastar-la. Treballaven i sabien viure en santa harmonia.

I seguint el llinatge fur dels nostres avantpassats altafullencs, dins el clima de costums morals i de les arts, que no eren poques, heus ací un fet relatiu a la diada festiva de Sant Martí, Festa Major de la Vila. Consistia en que el primer ball del sarau, a la Violeta, començava amb una versió poètica que recitava un dels socis dalt de l'escenari, abans de començar el ball. Després, el soci, que no importava si era casat o fadrí, entre l'aplaudiment del públic, escollia la noia que volia, la qual havia d'encetar amb ell el ball. Tot seguit engegava la música amb un vals lent, i passada una estona, s'hi anaven afegint les altres parelles.

Els versos deien així:

Jo soc el vuitè pastor,
Pep-Anton anomenat.
Tanco aquí a Altafulla
perquè així s'ha manat.

Aquí dalt a Sant Antoni,
he deixat el bestiar;
podeu tenir confiança,
que n'és un bon rabadà.

Amb una festa com avui,
de trompetes i musiques,
i les noies tan boniques
que el meu cor se me n'hi va.

Diria que cada època evoca el seu valor narratiu. El que acabem d'esmentar no és més que l'autèntica simbologia d'una glossa ja caduca. Que evidentment alguns modernistes potser ho qualificarien de santa innocència d'aquells temps...

Oleguer Solé.

SARDANA A «SANT ANTONI»

Lletra: Oleguer Solé
Música: Albert Sanahuja

Visca Altafulla,
d'un gloriós passat
jamai passat.
Bella terra de llegendes
d'harmonia i llibertat.
Des del cim de la muntanya,
sant Antoni gloriós
té l'esguard per tota oferta
fet dolcesa, fet amor.
Tra-la-rà tra-la-rà.
Quan fa joia la campana
té un repic tan agradós.
Damisela, donem-nos les mans.
Tots per un i un per tots.
Nostra dansa al puntejar
sota el cel blau, que ens mira,
ens envia d'alegria
un bes de germanor

com un glop de malvasia:
que fa color les galtes
i endolceix els nostres cors.
Refila, tenora, refila,
tra-la-rà tra-la-rà.
Refila, tenora, refila.
La fadrina enamorada,
i el minyó, ferm i galant,
del contrapàs fan la mirada...
amb més goig, tot i saltant.
Al redòs de ta muntanya,
sant Antoni gloriós,
tot és perfum
i els cors bateguen.
Tot és joia, tot amor.
Tra-la-rà tra-la-rà
Tot es joia, tot amor.